

RABANI MAURI MAGVNTINENSIS ECCLE
SIAE ARCHIEPISCOPI. IN LIBRVM DE INSTI
TVTIONE CLERICORVM PRAEFATIO.

Omino reuerendissimo ac religiosissimo Hei-
d **d** stulpho Archiepiscopo, Rabanus minimus ser-
uorum dei, eternam in Christo optat Salutem:
Cum te sancte pater, p merito summe pietatis plurimi
venerentur, & omnibus fidelibus causa magne fidei et
sanctae doctrine, honorabilis atque amabilis existas, congruum
esse iudicavi, ut ego in quem plurimum tuorum beneficiorum
contulisti, aliquod munusculum licet non condignum,
tamen ut credo non ingratum, tuae uenerationi deferrere,
nihil verens de precio, quia animus in bonitate diues,
magis estimet deuotionem offerentis quam donum, &
hac fiducia, ausus sum partem laboris mei, quam in stu-
dio sanctae lectionis elaboravi, tibi quem benignissimum
atque equissimum esse scio, vice muneris dirigere, a te qua-
liscumque sit reciperetur, ac tuo sacro iudicio probaretur,
atque ad purum examinaretur. Quaestionibus ergo di-
uersis fratrum nostrorum, & maxime eorum qui in sa-
cris ordinibus pollebant, respondere compellebar, qui
me de officio suo & uariis obseruationibus quae in ec-
clesia dei decentissime obseruantur, sepiissime et inter-
rogabant, & aliquibus eorum dictis, aliquibus vero
scriptis pro ut oportunitas loci ac temporis erat, secun-
dum auctoritatem & stilum maiorum ad interrogata res-
pondi, sed non in hoc satis eis facere potui, qui me in-
stantissime postulabant, immo cogebant, ut omnia haec
in vnum volumen congererem, ut haberent quo ali-
quomodo inquisitionibus suis facerent satis, & in vno co-
dice simul scriptum reperirent, quod antea non simul.

sed speciatim singuli pro ut interrogabant in foliis scri-
pta haberent. Quibus consensi. & quod rogabant feci
quantum potui. Nam de hoc tres libros edidi. Quorū
Primus de ecclesiasticis ordinibus. & de ueste sacerdo-
tali continetur. Item de quattuor charismatibus eccle-
się. idest Baptismo. & Chrismate. Corpore et sanguine
domini. et de officio missę secundum morem Romane
ecclesię. Secundus autem liber continet de officio ca-
nonicarum horarum. & de ieiunio. & de confessione
ac pœnitentia. de legitimis quoq; ieiuniis. & festiuita-
tibus variis. de lectionibus & cātu ecclesiastico. de fide
catholica. & econtrario de variis heresibus. Tercius
vero liber edocet quomodo omnia quę in diuinis libris
scripta sunt inuestiganda sunt atq; discenda. nec non &
ea quę in gētilium studiis & artibus ecclesiastico viro
scrutari vtilia sunt. Nouissime vero liber ipse exponit
quomodo oportet eos qui docendi officium gerunt.
diuersos auditores diuersis allocutiōibus ammonere.
& in doctrina ecclesiastica fideliter erudire. Et quia hec
omnia quę diximus ad clericorum officium maxime
pertinent qui locum regiminis in ecclesia tenent. & de
vniuersis legitis dei pplm dei instruere debēt. placuit
ipso libros de institutione clericorū nuncupari. idest
cum qua se uel sibi subditos ad seruitium diuinum in-
struere debēt. Proinde obsecro te sanctę pater. vt obla-
tum tibi opus suscipias. ac pie relegens. diligenter illud
examines. & ita quę in eo rationabiliter inueneris di-
ctata. ei hoc tribuas. a quo est ratio creata. si qua vero
inconsiderate repereris prolata. tuo studio citius red-
das illa emendata. Tuo enim magisterio semper me
libens subdam. a quo recordor me accepisse dignita-
tem ecclesiasticā. Confido tamē oīpotentis dei grę. qd
fidē & sēsū catholicū i oībus tenuerī. nec p me q̄si ex
a. iiii

me ea protuli, sed authoritati innitens maiorū, per oīa illorum vestigia sum secutus. Cyprianum dico atq; Hilariū, Ambrosiū, Hierōymū, Augustinū, Gregoriū, Ioannē, Damasum, Cassiodorum, & ceteros nōnullos quorum dicta alicubi in ipso opere (ita ut ab eis scripta sunt) per cōuenientiā posui, alicubi quoq; eorū sensum meis verbis propter breuitatem operis strictim enunciaui. Interdum vero ubi necesse fuit, secundū exēplar eorum quēdam sensu meo protuli. In omnibus tamen (ni fallor) catholicam imitatus sum veritatem, a qua (si dominus adiuuerit) non pacior ullo modo diuelli, quā & te prę omnibus habere atq; amare confido, & ideo tua suffragia supplex peto, vt ipsa ueritas omnīū creatrix atq; gubernatrix, licet nō meis meritis, tñ propter tuam sacratissimā orōnē me in se sine vllō deuiō erroris in eternū conseruare dignetur, Beatitudinē tuam opto semp bene valere in oībus sc̄tē pat̄ mēorū n̄ri.

Incipiunt capitula libri primi de institutione clericorū.

Primum	De vna dei ecclesia catholica .
II.	De tribus ordinibus ecclesię.
III.	De tonsura clericorum.
III.	De Gradibus ecclesiasticis.
V.	De ordine tripartito episcoporum.
VI.	De presbyteris.
VIII.	De subdiaconis.
X.	De Exorcistis.
XI.	De Lectoribus ac Psalmistis.
XII.	De Hostiariis.
XIII.	Quos oporteat ad sacrum ordinem accedere & q̄ ordine.
XIII.	De Vestimentis sacerdotalibus.
XV.	De Superhumerali.